

«Συνταξιδεύοντας με τους πρόσφυγες»

Αναγνώστου Ελένη

Καθηγήτρια φιλόλογος, 2^ο Γυμνάσιο Ν. Μηχανιώνας
anageleni@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η επιλογή του διηγήματος «Με το λεωφορείο» του Τ. Καλούτσα από το βιβλίο λογοτεχνικών κειμένων της Β' Γυμνασίου για τη δημιουργία του διδακτικού σεναρίου, που ακολουθεί, στηρίχτηκε στη διαπίστωση της παρουσίας σημαντικού αριθμού προσφύγων- παλιννοστούντων στην τοπική κοινωνία της περιοχής, όπου βρίσκεται το σχολείο, καθώς και της φοίτησης στο συγκεκριμένο σχολείο παιδιών που προέρχονται από αυτές τις οικογένειες ή από οικογένειες αλλοδαπών. Άλλωστε και ο κύριος όγκος του πληθυσμού της κοινότητας προέρχεται από μικρασιάτες πρόσφυγες.

Σκοπός του σεναρίου είναι μέσα από τη θεματική ενός σύγχρονου λογοτεχνικού κείμενου, η οποία αφορά το κύμα ελλήνων-προσφύγων από χώρες της ανατολικής Ευρώπης και την ένταξή τους στη ελληνική κοινωνία, οι μαθητές να μπορέσουν να εκφράσουν και να συνδέσουν το προσωπικό, βιωματικό στοιχείο με το πανανθρώπινο ζήτημα των προσφύγων και να κατανοήσουν τη θέση του άλλου, του «διαφορετικού».

Στόχος, επίσης, αποτελεί η προσέγγιση του θέματος μέσα από τις ΤΠΕ να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να δώσει νέες διαστάσεις και προεκτάσεις στη διδασκαλία της λογοτεχνίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: σενάριο, λογοτεχνία, πρόσφυγες

Ταυτότητα σεναρίου

Δημιουργός: Αναγνώστου Ελένη

Μάθημα: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Ενότητα: Προβλήματα της σύγχρονης ζωής

Κείμενο: Με το λεωφορείο, Τάσος Καλούτσας

Τάξη: Β' Γυμνασίου

Αριθμός μαθητών: 20

Προβλεπόμενος χρόνος: 8 ώρες

Διαθεματικό εύρος: Λογοτεχνία, Ιστορία, Γλώσσα, Πληροφορική

Διδακτική προσέγγιση

Το σενάριο βασίζεται κυρίως στις αρχές των κοινωνιογνωστικών θεωριών μάθησης, καθώς επιχειρεί μέσα από μια καλά σχεδιασμένη και οργανωμένη διδασκαλία να κατευθύνει τους μαθητές στην προσωπική ανακάλυψη της γνώσης μέσα από την διερευνητική - ανακαλυπτική μέθοδο και στα πλαίσια της κοινωνικής αλληλεπίδρασης, καθώς τόσο το σχολείο όσο και το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται λειτουργούν καθοριστικά όχι μόνο για την απόκτηση της γνώσης αλλά και για την ερμηνεία της.

Η χρήση των ΤΠΕ καλύπτει και τις τρεις εκδοχές αξιοποίησης τους στο μάθημα της λογοτεχνίας: α) ως βιβλιοθήκη πληροφόρησης και ως μέσο για τη συγγραφή και δημοσίευση μαθητικών εργασιών β) ως εργαλείο συνεργασίας και επικοινωνίας και μέσο πρακτικής γραμματισμού (παραγωγή λόγου δημιουργικού, βιωματικού και σε διερευνητικές, συνεργατικές δραστηριότητες) γ) ως μέσο πολιτισμικού γραμματισμού με το άνοιγμα του λογοτεχνικού κειμένου και σε άλλα είδη πολυτροπικών κειμένων και μορφές τέχνης, όπως είναι το κολάζ, το video, ο κινηματογράφος κτλ. και ανάπτυξης κριτικής σχέσης των μαθητών με το σύγχρονο κοινωνικό περιβάλλον που θα επιτρέψει τον προβληματισμό και το αναστοχασμό πάνω σε κοινωνικές αξίες, ρόλους και σχέσεις.

Για τη διδασκαλία επιλέχτηκε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος με σκοπό την ενίσχυση της συμμετοχής και της συνεργασίας των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία.

Ο διδάσκων καθοδηγεί, υποστηρίζει και εμπυχώνει τις ομάδες σε όλες τις φάσεις του σεναρίου.

Ειδικοί στόχοι

Κλασικός γραμματισμός

Γνωστικοί στόχοι

Επιδιώκεται οι μαθητές:

1. Να γνωρίσουν σε γενικές γραμμές το ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο της παλιννόστησης ελλήνων προσφύγων μετά τη δεκαετία του '90.
2. Να λάβουν βασικές ιστορικές γνώσεις για τη Μικρασιατική καταστροφή και την ένταξη των μικρασιατών προσφύγων στην ελληνική κοινωνία.
3. Να κατανοήσουν τα γνωρίσματα του διηγήματος και να εξοικειωθούν με βασικές έννοιες της αφηγηματολογίας (αναζήτηση του αφηγητή και της οπτικής του γωνίας κτλ).
4. Να αντιληφθούν τις διαφορετικές σημασιολογικές αποχρώσεις συνώνυμων λέξεων ή και των ίδιων λέξεων ανάλογα με το γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται.
5. Να μάθουν να διερευνούν τον ορισμό και την ετυμολογία λέξεων.
6. Να καλλιεργηθεί και να εμπλουτιστεί ο προφορικός και ο γραπτός λόγος (χρήση του γλωσσικού κώδικα) και η γλωσσική επικοινωνία των μαθητών.

Παιδαγωγικοί στόχοι

Επιχειρείται οι μαθητές:

1. Να αναπτύξουν ομαδικό πνεύμα και να ασκηθούν στη συνεργασία, την ευθύνη, τη συνέπεια, την αποδοχή της διαφορετικής άποψης, την επικοινωνία και την ανάπτυξη γόνιμου διαλόγου στα πλαίσια της ομάδας, της ολομέλειας της τάξης αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος.
2. Να αναλάβουν πρωτοβουλίες και να αυτενεργήσουν μέσα από την ανακαλυπτική πορεία της μάθησης, να αυτοεκφραστούν και να δημιουργήσουν μέσα από την παραγωγή κειμένων.

Συναισθηματικοί στόχοι

Η διδακτική πρόταση στοχεύει οι μαθητές:

1. Να προβληματιστούν και να ευαισθητοποιηθούν μέσα από βιωματικές και όχι μόνο δραστηριότητες απέναντι στο φαινόμενο της προσφυγιάς και της παρουσίας του «άλλου» στη ζωή τους.

2. Να νιώσουν αισθητική απόλαυση και να κινητοποιήσουν την φαντασία τους με την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων και να εξελιχτούν σε φιλιαναγνώστες ή και δημιουργούς.

Νέος - Ψηφιακός γραμματισμός

Με τη χρήση των ΤΠΕ επιδιώκεται οι μαθητές:

1. Να ασκηθούν στην αναζήτηση της δικτυακής πληροφορίας (κείμενο-εικόνα-βίντεο-μουσική) σχετικής με το θέμα τους, χρησιμοποιώντας μηχανές αναζήτησης.
2. Να βελτιωθούν στην παραγωγή κειμένου με το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου και να αντιληφθούν τις δημιουργικές δυνατότητες που τους δίνει το μέσο στη παραγωγή ατομικών ή συνεργατικών κειμένων.
3. Να εξοικειωθούν με το χειρισμό ανοικτών λογισμικών όπως η πύλη για την ελληνική γλώσσα.
4. Να μάθουν να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για τη δημιουργία αφηγηματικών κειμένων νέου τύπου (συννεφόλεξα, κολάζ, ψηφιακές ταινίες κτλ.)
5. Να ασκηθούν στη δημιουργία παρουσιάσεων.
6. Να συμμετέχουν σε ψηφιακές κοινότητες, όπως η εκπαιδευτική κοινότητα Edmodo.
7. Να ενθαρρυνθούν να αναρτούν τις εργασίες τους σε ιστολόγια και να κοινοποιούν το έργο τους.

Κριτικός γραμματισμός

Με το σενάριο επιχειρείται:

1. Η διαμόρφωση κριτικής στάσης των μαθητών απέναντι στα κείμενα κάθε μορφής (μαρτυρίες, άρθρα, φωτογραφίες, video, λογοτεχνικά έργα) που αποτελούν φορείς ιδεών, αξιών και αντιλήψεων καθώς και απέναντι σε κοινωνικά ζητήματα, ενισχύοντας (αποδεχόμενοι) ή αμφισβητώντας τα νοήματα που ενυπάρχουν σ' αυτά.
2. Η αξιολόγηση και αξιοποίηση κάθε «ανάγνωσης» του λογοτεχνικού κειμένου ως στοιχείου του κριτικού στοχασμού και ως αφορμής διερεύνησης κάποιας άλλης εκδοχής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης

Διδάσκων

A. Δημιουργία φύλλων εργασίας, τα οποία «φορτώνονται» στους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής και έλεγχος στη συνέχεια των ιστοσελίδων στις οποίες παραπέμπουν τα φύλλα εργασίας.

B. Προγραμματισμός για τις μέρες και ώρες που μπορεί να παραχωρηθεί το εργαστήριο πληροφορικής σε συνεννόηση με τον καθηγητή πληροφορικής. (Η παρουσία του θα βοηθούσε σημαντικά στην περίπτωση τεχνικών προβλημάτων)

Γ. Εξασφάλιση αίθουσας με διαδραστικό πίνακα ή βιντεοπροβολέα για τις παρουσιάσεις των εργασιών των μαθητών.

Μαθητές

A. Ευχέρεια στη χρήση μηχανών αναζήτησης για πλοήγηση στο διαδίκτυο.

B. Ικανοποιητική γνώση στο χειρισμό του επεξεργαστή κειμένου και του λογισμικού παρουσίασης.

Συμβατότητα με τα ΑΠΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΕΠΣ

Η επιλογή του κειμένου και ο τρόπος προσέγγισής του είναι απόλυτα συμβατά με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ του μαθήματος της Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο αφού:

- φέρνει το μαθητή σε επαφή με ένα κείμενο της ελληνικής λογοτεχνίας που αντλεί το θέμα του από τη σύγχρονη κοινωνική ζωή.
- χρησιμοποιεί νέες μεθόδους απόκτησης της γνώσης που αναπτύσσουν τη συνεργασία, την πρωτοβουλία και την αυτενέργεια.
- διεγείρει τη βιωματική συμμετοχή, ευαισθητοποιεί, καλλιεργεί τη γλώσσα και αφυπνίζει καλλιτεχνικές δεξιότητες.
- ενισχύει την κριτική στάση του μαθητή απέναντι σ' ένα ευαίσθητο κοινωνικό θέμα και συντελεί στη διαμόρφωση προσωπικής και υπεύθυνης στάσης.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Πρώτη φάση (1^η ώρα μέσα στην τάξη)

- Οι μαθητές δεν είναι εξοικειωμένοι με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Κρίνεται λοιπόν αναγκαία η ενημέρωσή τους για το νέο τρόπο προσέγγισης του λογοτεχνικού κειμένου

(χρήση των ΤΠΕ- ομαδοσυνεργατική μέθοδος) καθώς και για τους σκοπούς της εργασίας τους.

- Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να χωριστούν, με κριτήριο την οικειότητα και τις σχέσεις που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους, σε πέντε ομάδες των τεσσάρων ατόμων, ενώ προηγουμένως ο διδάσκων έχει τονίσει ότι κάθε ομάδα θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον ένα μαθητή με καλή γνώση των υπολογιστών και έναν ακόμα που να διακρίνεται για την ικανότητά του στην παραγωγή λόγου. Καλό θα ήταν η σύνθεση της ομάδας να περιλαμβάνει αγόρια και κορίτσια.

(Ο καθηγητής διευκρινίζει ότι η σύνθεση των ομάδων δε θα είναι η ίδια στις επόμενες εργασίες, αφού κάτι τέτοιο θα ακύρωνε στην πράξη τη φιλοσοφία και τους στόχους της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας.)

- Ο εκπαιδευτικός προχωρά στη συνέχεια στην ανάθεση ρόλων σε κάθε ομάδα ανάλογα με το είδος των δραστηριοτήτων που θα κληθεί η κάθε ομάδα να διεκπεραιώσει. Έτσι ορίζεται η ομάδα των ιστορικών, των κοινωνιολόγων, των δημοσιογράφων, των φιλολόγων και των γλωσσολόγων. Δίνονται στους μαθητές οι απαραίτητες οδηγίες και διευκρινήσεις για το πεδίο μελέτης και δράσης κάθε επιστημονικής κατηγορίας.

- Μέσα στα πλαίσια της ομάδας οι μαθητές μπορούν να αναθέσουν ρόλους ανάλογα με τις ιδιαίτερες ικανότητες του καθενός πχ. Ορίζουν ποιος θα είναι ο συντονιστής της ομάδας ή ποιος θα παρουσιάσει τις εργασίες τους στην ολομέλεια.

Δεύτερη φάση (2^η ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής)

- Η μη επίσημη καταγραφή του συγκεκριμένου ιστορικού και κοινωνικού γεγονότος στο οποίο αναφέρεται το διήγημα, τουλάχιστον σε επίπεδο σχολικού εγχειριδίου, δημιουργεί δυσκολίες, προβληματισμούς, επιφυλάξεις και ιδιαίτερη προσοχή τόσο στην επιλογή των πηγών όσο και στην διερεύνησή τους. Γι αυτό η παρουσία του διδάσκοντα, η κατάθεση των ιστορικών του γνώσεων, η διασαφήνιση σημείων των πηγών και η παρακολούθηση της πορείας της έρευνας και της σύνθεσης των εργασιών κρίνεται απαραίτητη και αναγκαία.

(Υπενθύμιση: η ομάδα αποτελείται από παιδιά 13 ετών)

- Στο εργαστήριο ο διδάσκων δίνει στους μαθητές τον κωδικό της ψηφιακής κοινότητας που έχει δημιουργήσει στο edmodo με το όνομα B1LOGOTECHNIA και τους καλεί να γίνουν μέλη. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να «ανεβάζουν» τις εργασίες τους κατά τη διάρκεια της έρευνας και της συλλογής του υλικού για να είναι στη διάθεση των μελών της ίδιας ομάδας για παρατηρήσεις, διορθώσεις και συμπληρώσεις, στην περίπτωση που δουλεύουν από το σπίτι, καθώς και για την αξιοποίηση τους από τις άλλες ομάδες.

- Τα φύλλα εργασίας δίνονται στις ομάδες σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου κειμένου.

Αφόρμηση

Οι μαθητές παρακολουθούν μια μικρή [ταινία](#) που ο διδάσκων έχει δημιουργήσει με ειδήσεις από ελληνικά και ξένα τηλεοπτικά δίκτυα με θέμα τους πρόσφυγες. Επιδιώκεται να προκαλέσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να τους προϋδεάσει για το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν. Ακολουθεί μικρής έκτασης συζήτηση με θέμα το περιεχόμενο της ταινίας.

Ανάγνωση από τον διδάσκοντα της εισαγωγής και του διηγήματος.

Επιβεβαίωση της γενικής κατανόησης του θέματος μέσα από ερωτήσεις και καθορισμός των κατευθύνσεων προς τις οποίες θα κινηθούν με βάση τα φύλλα εργασίας, για να οδηγηθούν μέσα από το συγκεκριμένο λογοτεχνικό έργο που αναφέρεται στους παλινοστούντες πρόσφυγες στη διερεύνηση του φαινομένου της προσφυγιάς.

(3^η-4^η-5^η ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής)

Οι μαθητές μελετούν τα φύλλα εργασίας, επισκέπτονται δικτυακούς τόπους που τους προτείνονται ή άλλους σχετικούς με το θέμα, με τη χρήση μηχανής αναζήτησης, κρατούν σημειώσεις, διαμορφώνουν το σχέδιο των εργασιών τους και υλοποιούν τις δραστηριότητες των φύλλων εργασίας τους που απαιτούν χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και διαδικτύου.

Το πρώτο φύλλο εργασίας δίνεται στους ιστορικούς, οι οποίοι καλούνται να μελετήσουν, να συγκρίνουν, να κρίνουν την αξιοπιστία των **ιστοσελίδων** που τους δόθηκαν και άλλων που ίσως και οι ίδιοι ανακαλύψουν (κριτικός γραμματισμός) και να επιλέξουν το υλικό που τους χρειάζεται, για να δώσουν την ιστορική διάσταση του γεγονότος που αποτελεί το θέμα του λογοτεχνικού έργου. Στη συνέχεια καλούνται να το παρουσιάσουν (**power point**) με συντομία και σαφήνεια, συσχετίζοντάς το με το θέμα των προσφύγων της μικρασιατικής καταστροφής και εντάσσοντάς το στο γενικό πλαίσιο του φαινομένου της προσφυγιάς.

Το δεύτερο φύλλο εργασίας δίνεται στους δημοσιογράφους. Οι μαθητές θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα ερωτηματολόγιο που θα το χρησιμοποιήσουν για να πάρουν συνέντευξη από κάποιους παλινοστούντες χρησιμοποιώντας **ψηφιακή κάμερα**. Τα παιδιά μπαίνουν στη λογική ενός δημοσιογραφικού συνεργείου-κατανομή ρόλων, προβληματισμός για την επιλογή των συνεντευξιζόμενων, επαφή με τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, ορισμός συνάντησης, προετοιμασία του υλικοτεχνικού εξοπλισμού τους, καταγραφή της συνέντευξης, επεξεργασία της.(πρακτικός, ψηφιακός και κριτικός γραμματισμός)

Στη συνέχεια καλούνται να παρουσιάσουν μία από αυτές τις συνεντεύξεις στους συμμαθητές τους.(Ποια κριτήρια θα χρησιμοποιήσουν για την επιλογή της; Ποιος είναι ο στόχος τους; Να πληροφορήσουν; Να συγκινήσουν; Να προβληματίσουν;)

Τέλος, συνδυάζοντας στοιχεία της κλασικής και σύγχρονης δημοσιογραφίας αναρτούν στο **ιστολόγιο** του σχολείου, με τη βοήθεια του καθηγητή της πληροφορικής που είναι και ο διαχειριστής του, ένα άρθρο-αν θέλουν πολυτροπικό-με θέμα τα προβλήματα των προσφύγων. Οι μαθητές παράγουν κείμενο έχοντας επίγνωση ότι απευθύνονται σ' ένα πραγματικό κοινό. Μ' αυτό τον τρόπο η χρήση της γλώσσας γίνεται κατανοητή ως κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο και οι μαθητές αποκτούν επικοινωνιακή και κοινωνική ενημερότητα κατά την παραγωγή των κειμένων τους.

(Οι δραστηριότητες κυρίως αυτής της ομάδας δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθούν στα πλαίσια του σχολικού χώρου και χρόνου)

Το τρίτο φύλλο εργασίας δίνεται στους κοινωνιολόγους. Η ομάδα αυτή καλείται με τις πληροφορίες που θα συλλέξει μέσα από το λογοτεχνικό έργο, **το διαδίκτυο** και τις μαρτυρίες των ίδιων των προσφύγων να καταγράψει και να παρουσιάσει με τη μορφή μιας μικρής μελέτης τις αντιδράσεις της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στους παλιννοστούντες αλλά και τη στάση των τελευταίων απέναντι σ' αυτήν. Θα πρέπει να καλύψει ερωτήματα όπως: Ποια ήταν η υποδοχή που επιφύλαξε η ελληνική κοινωνία στους παλιννοστούντες; Ήταν ενιαία και καθολική; Υπήρξαν διαφοροποιήσεις; Ήταν ανάλογη ή διαφορετική από αυτή προς τους μικρασιάτες πρόσφυγες; Πώς αντιμετωπίζει η ελληνική κοινωνία τον ξένο, τον άλλο, τον διαφορετικό;

Η προσέγγιση αυτού του θέματος είναι βέβαιο πως θα τους φέρει αντιμέτωπους με βιωμένες ιδέες, στερεοτυπικές αντιλήψεις, συγκρουόμενες απόψεις, εσωτερικούς προβληματισμούς ή εξωτερικευμένες αντιδράσεις.(διαμόρφωση κοινωνικής ταυτότητας) Απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή, υπευθυνότητα και ωριμότητα κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης, η οποία θα μπορούσε να πάρει τη μορφή λόγου-αντίλογου και την εκπόνηση της μελέτης την οποία και θα «ανεβάσουν» στο **blog** του σχολείου. Θα πρέπει να αναμένουν κριτική και σχολιασμό του κειμένου τους. (ψηφιακός και κριτικός γραμματισμός)

Το τέταρτο φύλλο εργασίας δίνεται στους φιλόλογους. Οι μαθητές θα επισκεφτούν το **ψηφιακό σχολείο** και θα διαβάσουν τα λογοτεχνικά κείμενα που τους προτείνονται στο φύλλο εργασίας και τα οποία κινούνται πάνω στον ίδιο θεματικό άξονα. Θα εντοπίσουν το ιδιαίτερο ιστορικό γεγονός κάθε κειμένου και θα το αφηγηθούν στους συμμαθητές τους προφορικά. Στη συνέχεια, με βάση σημειώσεις που τους έχουν δοθεί σε προηγούμενα μαθήματα για τον αφηγητή και τους αφηγηματικούς τρόπους, θα προσπαθήσουν να εντοπίσουν τον αφηγητή του κάθε κειμένου και την οπτική του γωνία. Σ' ένα μικρό κείμενο θα παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους σχετικά με τον τύπο του αφηγητή και της οπτικής γωνίας που επιλέγουν οι λογοτέχνες συγγραφείς αναδεικνύοντας με τις επιλογές τους συγκεκριμένες στάσεις ή πτυχές της ιστορικής πραγματικότητας.(κριτικός γραμματισμός)

Από το σχολικό λεξικό λογοτεχνικών όρων που θα βρουν στο ψηφιακό σχολείο θα καταγράψουν τα γνωρίσματα του διηγήματος και θα τα αναζητήσουν στο κείμενο του Καλούτσα (κλασικός γραμματισμός). Θα παρουσιάσουν με συντομία τα γνωρίσματα αυτά με αναφορές μέσα από το κείμενο. Τέλος στα πλαίσια της δημιουργικής γραφής τα παιδιά καλούνται να αφηγηθούν το έργο από την οπτική γωνία ενός πρόσφυγα.

Στα πλαίσια επέκτασης του σεναρίου προτείνεται στα παιδιά να προχωρήσουν στη δημιουργία μιας λέσχης φιλιανγνωσίας ή ενός ιστολογίου ανάγνωσης και στην ανάπτυξη μιας εικονικής αναγνωστικής κοινότητας- έτσι η ενασχόληση με την λογοτεχνία δε γίνεται περιστασιακά αλλά απλώνεται στον χώρο και το χρόνο- ή να

οργανώσουν στο σχολείο τους μια βιβλιοπαρουσίαση ενός λογοτεχνικού βιβλίου με θέμα τους πρόσφυγες, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ στη σύνταξη της πρόσκλησης, στην ενημέρωση του κοινού για την εκδήλωσή τους και στην παρουσίαση.

Το πέμπτο φύλλο εργασίας δίνεται στους γλωσσολόγους, οι οποίοι θα χρησιμοποιήσουν από την **Πύλη για την ελληνική γλώσσα το ηλεκτρονικό λεξικό του Τριανταφυλλίδη** για να καταγράψουν την ερμηνεία και την ετυμολογία των λημμάτων: πρόσφυγας, παλιννοστούντας, μετανάστης, ξεριζωμένος, εκπατρισμένος (ψηφιακός γραμματισμός). Στη συνέχεια θα αναζητήσουν τη λέξη «πρόσφυγας» στα **σώματα κειμένων** του λεξικού και θα καταγράψουν το είδος του κειμένου στο οποίο απαντάται, και τις σημασιολογικές ή νοηματικές διαφοροποιήσεις της - με παραδείγματα (ψηφιακός και κριτικός γραμματισμός).

Χρησιμοποιούν τις γνώσεις που απέκτησαν για να δημιουργήσουν **ασκήσεις κλειστού τύπου – συμπλήρωση κενών, κρυπτόλεξο, σταυρόλεξο** (κατά προτίμηση ψηφιακής μορφής)- τις οποίες θα μοιράσουν στους συμμαθητές τους για επίλυση.

Στη συνέχεια παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των αναζητήσεων και παρατηρήσεων τους για να γίνει η διόρθωση των ασκήσεων (κλασσικός γραμματισμός).

Ενώ βρίσκονται στην ίδια ιστοσελίδα της Πύλης **αναζητούν το άρθρο της κας Μαρίας Κακριδή- Φερράρι με τον τίτλο « Διάλεκτος»**. Διαβάζουν και αξιοποιούν στοιχεία από το κείμενο για να δώσουν στους μαθητές με τη μορφή ενός μικρού κειμένου μια γενική εικόνα των διαλέκτων της ελληνικής γλώσσας.

Στα πλαίσια αυτής της δραστηριότητας ζητούν από κάποιους συμμαθητές τους (σε περίπτωση που δεν έχουν ένα τέτοιο μέλος στην ομάδα τους) που μιλούν την ποντιακή διάλεκτο να αποδώσουν στα ποντιακά το διάλογο ανάμεσα στον κεντρικό ήρωα και τον γέρο πρόσφυγα ποντιακής καταγωγής και να τον παρουσιάσουν δραματοποιημένο στους συμμαθητές τους (παιχνιώδης χαρακτήρας της λογοτεχνίας).

Το έκτο φύλλο εργασίας δίνεται και στις πέντε ομάδες, μετά την ολοκλήρωση των επιμέρους φύλλων εργασίας τους, σε μια προσπάθεια να ενισχυθεί περισσότερο η αίσθηση ότι λειτούργησαν ως συνοδοιπόροι στην προσέγγιση ενός θέματος τόσο ευαίσθητου και κοντινού αλλά συγχρόνως τόσο καθολικού και πανανθρώπινου.

Οι μαθητές αναζητούν στο **ψηφιακό βιβλίο και παίζουν το βιωματικό παιχνίδι της φυγής** που βρίσκεται στο εμπλουτισμένο βιβλίο των Κειμένων της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου στη θεματική ενότητα «Προβλήματα της σύγχρονης ζωής» και στο ποίημα «Για ένα παιδί που κοιμάται». Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού καταγράφουν τα συναισθήματά τους που απηχούν τα συναισθήματα των προσφύγων κάθε εποχής.

Στη συνέχεια τους δίνονται τρεις επιλογές καλλιτεχνικής έκφρασης των προβληματισμών και των σκέψεών τους:

α) να δημιουργήσουν ένα συννεφόλεξο με τις λέξεις που εκφράζουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις των προσφύγων και ένα άλλο με τις ελπίδες και τα όνειρά αυτών για τη μελλοντική τους ζωή.(Τονίζεται στα παιδιά ότι πρέπει να είναι προσεκτικά στην επιλογή του σχεδίου, των χρωμάτων ή και της γραμματοσειράς που θα χρησιμοποιήσουν)

β) να φτιάξουν ένα κολάζ με φωτογραφίες προσφύγων που θα βρουν στο διαδίκτυο από παλαιότερες περιόδους και τη σύγχρονη εποχή.(Πώς θα γίνει η επιλογή;)

γ) να δημιουργήσουν μια ταινία με εικόνες και video για τους πρόσφυγες επιλέγοντας και την κατάλληλη μουσική.

Οι μαθητές αναρτούν τα έργα τους στο blog του σχολείου την παγκόσμια ημέρα κατά του ρατσισμού(21 Μαρτίου) ή την παγκόσμια ημέρα των προσφύγων (20 Ιουνίου)

Παρατήρηση: Η τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να μετέχουν στο κοινωνικό γίνεσθαι και να αφήνουν το ψηφιακό αποτύπωμα της σκέψης τους, αν και δε βρίσκονται την ημέρα αυτή στο σχολείο.

Τρίτη φάση (6^η και 7^η ώρα στην τάξη)

Οι μαθητές παρουσιάζουν στη ολομέλεια της τάξης τις εργασίες τους (παρουσιάσεις, αφηγήσεις, δραματοποιήσεις) και συζητούν με τους συμμαθητές τους. Μετά το πέρας κάθε παρουσίασης δίνουν τις απαραίτητες διευκρινίσεις ή πληροφορίες και επιλύουν απορίες που τυχόν θα προκύψουν. Οι επισημάνσεις και παρατηρήσεις των συμμαθητών τους και του διδάσκοντα σημειώνονται και χρησιμοποιούνται για αυτοδιόρθωση.

Τέταρτη φάση (8^η ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής)

Οι μαθητές με τη βοήθεια του διδάσκοντα και του καθηγητή της πληροφορικής αναρτούν τις τελικές εργασίες τους στο blog του σχολείου.

Στη συνέχεια καλούνται στα πλαίσια αξιολόγησης του σεναρίου να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο που θα βρουν στην παρακάτω ιστοσελίδα.

https://docs.google.com/forms/d/1BjITu9KUeErCNMDpQ3YiD1cQZ_wd_VspNL54ex1A_vlk/viewform

Τέλος ο διδάσκων θα δώσει ερωτηματολόγιο στους μαθητές για την αξιολόγηση των εργασιών της κάθε ομάδας το οποίο θα απαντηθεί ανώνυμα.

1ο φύλλο εργασίας

ΟΜΑΔΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5434/unit=810> (Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας β' Γυμνασίου: Με το λεωφορείο, Τάσος Καλούτσας)

Μετά από προσεκτική και κριτική μελέτη των άρθρων και των στοιχείων των παρακάτω ιστοσελίδων, δημιουργήστε μια παρουσίαση με τη χρήση του **power point**, όπου θα αναφερθείτε συνοπτικά στα παρακάτω θέματα:

1. Σε ποιους Έλληνες της διασποράς αποδίδεται ο χαρακτηρισμός «παλιννοστούντες» ή «νεοπρόσφυγες»;
2. Πώς οι Έλληνες αυτοί βρέθηκαν στις χώρες από τις οποίες μετακινήθηκαν προς την Ελλάδα κυρίως μετά το 1988;
3. Θα μπορούσατε με τη χρήση του **google earth** <http://www.google.com/earth/index.html> να εντοπίσετε τις χώρες από τις οποίες προήλθαν οι άνθρωποι αυτοί και να τις παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας.
4. Τι πυροδότησε αυτό το κύμα των παλιννοστούντων μετά τη δεκαετία του '80;

<http://users.otenet.gr/~eiyapoe/info4palin.htm> (ΕΙΥΑΠΟΕ- Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής Αποκατάστασης Απόδημων Παλινοστούντων Ομογενών Ελλήνων)

<http://www.mighealth.net/el/index.php/%CE%A0%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82>
(Παλινοστούντες)

<http://www.istoria.gr/may04/content04.htm> (επιχείρηση «Χρυσόμαλλο δέρας» η απομάκρυνση ελλήνων προσφύγων από τη Γεωργία με τη συνδρομή του ελληνικού κράτους

ή <http://folders.skai.gr/main/theme?locale=el&id=351> (εκπομπή «Νέοι Φάκελοι» του ΣΚΑΙ για την επιχείρηση « Χρυσόμαλλο Δέρας»)

<http://www.hri.org/forum/diaspora/diaspora/kommoun.html> (άρθρο του ιστορικού Βλάσση Αγτζίδη για τους έλληνες πολιτικούς πρόσφυγες)

5. Ο όρος «παλινοστούντες» χρησιμοποιείται στα επίσημα κρατικά έγγραφα για να γίνει διάκριση από τους πρόσφυγες που ήρθαν στην Ελλάδα από το 1914 έως το 1924. Αναφερθείτε στην παρουσίασή σας, με συντομία, στο θέμα των μικρασιατών προσφύγων, που αποτελεί σημαντική πτυχή της ελληνικής ιστορίας του 20^{ου} αι. (παρουσία ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία- κατάρρευση του μικρασιατικού μετώπου- καταστροφή της Σμύρνης- φυγή των μικρασιατών ελλήνων στην Ελλάδα- Συνθήκη Λωζάνης- ανταλλαγή πληθυσμών)

<http://users.sch.gr/mikrasia/> (Ελλάδα 1922: Μια « κιβωτός προσφύγων »)

Εναλλακτικά: Σε συνεργασία με τον διδάσκοντα της ιστορίας της Γ' Γυμνασίου η παρουσίαση του θέματος των μικρασιατών προσφύγων θα μπορούσε να γίνει από μια ομάδα των μαθητών της τρίτης τάξης, που έχει διδαχθεί την αντίστοιχη ενότητα.

6. Συζητήστε στη συνέχεια με όλους τους μαθητές τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές ανάμεσα στις δύο περιπτώσεις προσφύγων.

7. Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης και του κοινωνικού και πολιτικού καθεστώτος της έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια τόπος καταφυγής προσφύγων από χώρες της Ασίας και της Αφρικής. Στην παρουσίασή σας αναφερθείτε στους λόγους που ωθούν τους ανθρώπους να απομακρυνθούν από τους εστίες τους και να αναζητήσουν μια νέα πατρίδα. <http://www.unhcr.gr/prostasia.html>(Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες)

2ο φύλλο εργασίας

ΟΜΑΔΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5434/unit=810>(Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας β' Γυμνασίου: Με το λεωφορείο, Τάσος Καλούτσας)

1. Αναζητήστε στο κοντινό ή ευρύτερο κοινωνικό σας περίγυρο παλινοστούντες- διαφορετικών ηλικιών- και με τη χρήση βιντεοκάμερας πάρτε τους συνέντευξη, αφού έχετε δημιουργήσει ένα ερωτηματολόγιο για τη ζωή τους στις χώρες που ζούσαν , τις προσδοκίες τους, τα προβλήματα που αντιμετώπισαν με την έλευσή τους στην Ελλάδα, την άποψή τους για τη στάση της ελληνικής πολιτείας και κοινωνίας απέναντί

τους καθώς και την κατάσταση στην οποία βρίσκονται σήμερα. Επιλέξτε μία από αυτές που θεωρείτε την πιο ενδιαφέρουσα και παρουσιάστε την στους συμμαθητές σας χρησιμοποιώντας τον βιντεοπροβολέα ή το διαδραστικό πίνακα.

2. Συγκρίνετε τις μαρτυρίες τους με όσα αναφέρονται στο κείμενο σχετικά με τις αντιξοότητες που συνάντησαν οι πρόσφυγες αυτοί στην προσπάθειά τους να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία καθώς επίσης και με τα στοιχεία που θα βρείτε στην ιστοσελίδα <http://users.sch.gr/mikrasia/shetwe8.htm> (νεοπρόσφυγες Πόντιοι). Καταγράψτε τα προβλήματά τους σ' ένα πίνακα με τις παρακάτω κατηγορίες: α) ταυτότητα και κοινωνική ενσωμάτωση, β) διαβίωση, εργασία, κατοικία, γ) γλώσσα και εκπαίδευση, δ) συναισθήματα.

(Ο πίνακας θα χρησιμοποιηθεί στην τελευταία δραστηριότητα)

3. Στην παρακάτω ιστοσελίδα θα βρείτε μαρτυρίες προσφύγων για τα προβλήματά τους και τις νέες συνθήκες ζωής τους. Επιλέξτε κάποιο από τα video που θεωρείται πιο κατατοπιστικό και δείξτε το στους συμμαθητές σας ως αφορμή για συζήτηση.

<http://www.unhcr.gr/prostasia.html> (Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες)

(ΝΕΑ>VIDEO>ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ και ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ)

4. Αναζητήστε πληροφορίες στο διαδίκτυο για την πολιτική που άσκησε και τα μέτρα που έλαβε το ελληνικό κράτος για την ένταξη και αποκατάσταση των παλιννοστούντων. Παρουσιάστε τα με ένα power point στους συμμαθητές σας και καταθέστε την άποψή σας με επιχειρήματα για το κατά πόσο αυτά υπήρξαν αποτελεσματικά ως προς την ένταξη των παλιννοστούντων στην ελληνική κοινωνία, αφού λάβετε υπόψη σας και τις μαρτυρίες των ίδιων των προσφύγων.

<http://users.otenet.gr/~eiypoe/info4palin.htm> (ΕΙΥΑΠΟΕ)

<http://www.ggae.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=RESOURCE&cresrc=26&cnode=70>

(Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού)

5. Γράψτε με τη χρήση του επεξεργαστή κειμένου ένα άρθρο με θέμα τα προβλήματα των προσφύγων και ανεβάστε το στο blog του σχολείου.

3ο φύλλο εργασίας

ΟΜΑΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΩΝ

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5434/unit=810>(Κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας β' Γυμνασίου: Με το λεωφορείο, Τάσος Καλούτσας)

1.α. Με αναφορές μέσα από το διήγημα καταγράψτε το πώς αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία την είσοδο αυτών των προσφύγων στη χώρα.

β. Παρατηρείτε αναλογίες με αυτήν απέναντι στους μικρασιάτες πρόσφυγες ή όχι;

γ. Πώς θα παρουσιάζατε τη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στους πρόσφυγες γενικά;

(Οι μαρτυρίες των προσώπων των συνεντεύξεων της ομάδας των δημοσιογράφων και των στοιχείων που θα βρείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες είναι αρκετά βοηθητικές).

<http://users.sch.gr/mikrasia/shetwe8.htm> (νεοπρόσφυγες πόντιοι)

<http://users.sch.gr/mikrasia/shetwe2.htm> (πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία)

<http://www.unhcr.gr/prostasia.html> (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες)

2. Με αναφορές μέσα από το κείμενο προσπαθήστε να διακρίνετε τις σκέψεις του κεντρικού ήρωα για την παρουσία αυτών των ανθρώπων στη χώρα μας και το μέλλον τους. Οι απόψεις του ταυτίζονται μ' αυτές του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος; Οι θέσεις του και οι προβληματισμοί του εκφράζουν ένα κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας; Σε ποια συμπεράσματα καταλήγετε;

3. Στο διήγημα παρουσιάζονται συμπεριφορές και στάσεις τριών διαφορετικών ηλικιακά ομάδων προσφύγων (παιδιά- νεαροί, ενήλικες, γέροι) Πώς φαίνεται να διαχειρίζεται η κάθε ηλικία τη νέα πραγματικότητα που καλείται να αντιμετωπίσει;

(Μπορείτε να αντλήσετε στοιχεία και από τις συνεντεύξεις τη β' ομάδας).

Συζητήστε το θέμα στην ολομέλεια της τάξης.

4. Παρουσιάστε στους συμμαθητές σας με τη μορφή μιας μικρής μελέτης με τίτλο «Η ελληνική κοινωνία απέναντι στον ξένο» (ή κάποιον άλλον δικό σας) τα αποτελέσματα των παρατηρήσεών σας και αναρτήστε τη στο blog του σχολείου.

4ο φύλλο εργασίας

ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5434/unit=810>

1. Αναζητήστε και διαβάστε στη σελίδα του ψηφιακού σχολείου <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/auth/listfaculte.php> τα παρακάτω λογοτεχνικά κείμενα τα οποία έχουν κοινό θεματικό άξονα, την προσφυγιά.

1. Όπως τα βλέπει κανείς, Ελ. Σαραντίτη Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμν.

2. Ταξίδι χωρίς επιστροφή, Διδώ Σωτηρίου » » » »

3. Με το λεωφορείο, Τάσος Καλούτσας Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β' Γυμν.

5. Για τον όρο «μετανάστες», Μπέρτολντ Μπρεχτ » » » »

2. α) Κάντε μια σύντομη αναφορά στα ιστορικά γεγονότα για τα οποία γίνεται λόγος στα παραπάνω κείμενα.

β) Εντοπίστε τον αφηγητή του κάθε κειμένου και την οπτική του γωνία στην εξιστόρηση των γεγονότων. Η επιλογή του συγκεκριμένου τύπου αφηγητή πιστεύετε ότι καταδεικνύει κάτι για τις προθέσεις του συγγραφέα; Κρατήστε σημειώσεις για τις παρατηρήσεις σας.

<http://eirini.pax.wordpress.com/%CE%B1%CF%86%CE%B7%CE%B3%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CE%B1%CF%86%CE%B7%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF-%CF%84/> (αφηγηματικές τεχνικές αφηγηματικοί τρόποι)

γ) Αναζητήστε στο λεξικό λογοτεχνικών όρων από το ψηφιακό σχολείο τα βασικά γνωρίσματα του διηγήματος και αναγνωρίστε τα μέσα στο συγκεκριμένο κείμενο του Καλούτσα.

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/document.php?course=D_SGL105&openDir=/4be92651pvqy/4e71a6f1yv29&unit=806 (Από το ψηφιακό σχολείο αναζητήστε το λεξικό λογοτεχνικό όρων)

δ) Δημιουργήστε μια μικρή παρουσίαση με τα συμπεράσματά σας με βάση τις σημειώσεις που κρατήσατε.

3. Καταγράψτε και αφηγηθείτε το περιστατικό στο λεωφορείο από την οπτική γωνία κάποιου άλλου επιβάτη. (Θα ήταν προτιμότερο από την πλευρά κάποιου πρόσφυγα).

4. Συζητήστε την προοπτική δημιουργία μιας λέσχης φιλιαναγνωσίας ή ενός ιστολογίου ανάγνωσης και προτείνετε το στους συμμαθητές σας.

Προέκταση

Διαβάστε ένα από τα μυθιστορήματα των οποίων αποσπάσματα διαβάσατε παραπάνω ή οποιοδήποτε άλλο με θέμα τους πρόσφυγες και οργανώστε στο σχολείο σας μια βιβλιοπαρουσίαση.

(Δημιουργήστε μία πρόσκληση χρησιμοποιώντας τις δυνατότητες που σας δίνει ο υπολογιστής και στείλτε την ηλεκτρονικά (email) σε άλλα σχολεία, στον πολιτιστικό σύλλογο, στη δημοτική βιβλιοθήκη, στο σύλλογο γονέων και κηδεμόνων ή σε άλλους φορείς της περιοχής σας για να τους προσκαλέσετε στην βιβλιοπαρουσίαση αυτή).

5^ο φύλλο εργασίας

ΟΜΑΔΑ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΩΝ

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5434/unit=810>

1. παλιννοστούντας, πρόσφυγας, εκπατρισμένος, μετανάστης, ξεριζωμένος: χρησιμοποιήστε κάποιο ηλεκτρονικό λεξικό από την Πύλη για την ελληνική γλώσσα <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> για να αναζητήσετε τη σημασία και την ετυμολογία των λέξεων.

2. Στην ιστοσελίδα της πύλης για την ελληνική γλώσσα

<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

αναζητήστε στα σώματα κειμένων τον όρο **πρόσφυγας**.

α. Ποιες σημασιολογικές αποχρώσεις παίρνει η λέξη στα διάφορα κείμενα στα οποία απαντάται;

β. Τι είδους κείμενα είναι αυτά; Η παρουσία του όρου σε άρθρα διαφορετικής θεματικής σε ποια συμπεράσματα σας οδηγεί σε σχέση με το εύρος και τις διαστάσεις του φαινομένου;

3. α. Δημιουργήστε μία άσκηση συμπλήρωσης προτάσεων με κενά που το νόημά τους να ολοκληρώνεται με τη χρήση των παραπάνω λέξεων (ή λέξεων που να ανήκουν στις οικογένειες αυτών) και δώστε την ως άσκηση στους συμμαθητές σας.

β. Με τη βοήθεια του προγράμματος που θα βρείτε στην ιστοσελίδα

<http://www.easyschool.gr/cgi-bin/sfewordsearch.cgi>

μπορείτε να δημιουργήσετε ένα κρυπτόλεξο ή σταυρόλεξο www.eclipsecrossword.com με λέξεις (τουλάχιστον δέκα) που σχετίζονται με το θέμα της απομάκρυνσης από την πατρίδα ή την επάνοδο σ' αυτήν.

4. Καταγράψτε τα αποτελέσματα των αναζητήσεων και παρατηρήσεων σας και παρουσιάστε τα σε power point στους συμμαθητές σας μετά το πέρας των δραστηριοτήτων τους.

5. Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα η γεωμορφολογία της, η γεωγραφική της θέση και η ιστορία της επέτρεψαν την ύπαρξη μιας ευρείας γλωσσικής ποικιλότητας ακόμα και της ίδιας της ελληνικής γλώσσας. Ενώ βρίσκεστε στην Πύλη για την ελληνική γλώσσα πηγαίνετε στην κατηγορία **Θεωρία και ιστορία της ελληνικής γλώσσας> Θέματα ιστορίας της ελλ. Γλώσσας και αναζητήστε το άρθρο της κας Μαρίας Κακριδή-Φερράρι με τον τίτλο « Διάλεκτος».**

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_02/index.html

Διαβάστε και επιλέξτε από το κείμενο αποσπάσματα για να δώσετε στους συμμαθητές με τη μορφή ενός μικρού κειμένου μια γενική εικόνα των διαλέκτων της ελληνικής γλώσσας.

6. Δραματοποιήστε και παρουσιάστε στην τάξη εμπλουτισμένο το διάλογο ανάμεσα στον γέρο πρόσφυγα και τον κεντρικό ήρωα, αφού ζητήσετε από κάποιους συμμαθητές σας (στην περίπτωση που η ομάδα σας δεν διαθέτει ένα τέτοιο μέλος) που μιλούν την ποντιακή διάλεκτο να αποδώσουν τα λόγια του στα ποντιακά.

6ο Φύλλο εργασίας κοινό για όλες τις ομάδες

Ο συγγραφέας του διηγήματος αποφεύγει την αναφορά σε συγκεκριμένα ονόματα θέλοντας να δείξει ότι το φαινόμενο της προσφυγιάς είναι παγκόσμιο και διαχρονικό.

1. Στην παρακάτω ιστοσελίδα του ψηφιακού σχολείου διαβάστε το ποίημα «Για ένα παιδί που κοιμάται» της Δήμητρας Χριστοδούλου, πατήστε το 1^ο τετράγωνο της διαθεματικής δραστηριότητας και παίξτε το βιωματικό παιχνίδι της φυγής. Κατά τη διάρκεια του καταγράψτε τα συναισθήματά σας.

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1693,5428/>

2. Στη συνέχεια από την παρακάτω ιστοσελίδα του ψηφιακού σχολείου επιλέξτε το πρόγραμμα για τη δημιουργία συννεφόλεξου(**wordle ή tagxedo**) και δημιουργήστε δύο συννεφόλεξα. Το ένα με λέξεις που να εκφράζουν τα συναισθήματα και τις καταστάσεις που βιώνουν οι πρόσφυγες και το άλλο με λέξεις που να εκφράζουν τη ζωή που ονειρεύονται.

(προσοχή στην επιλογή των χρωμάτων, της γραμματοσειράς και του σχήματος)

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1690,5405/extras/tools-application/library.html>

3. Στην ίδια ιστοσελίδα του ψηφιακού σχολείου χρησιμοποιήστε από τα e-εργαλεία το πρόγραμμα για τη δημιουργία **ηλεκτρονικού κολάζ (autocollage)** επιλέγοντας φωτογραφίες προσφύγων τόσο από παλαιότερες περιόδους όσο και από τη σύγχρονη εποχή, δείχνοντας ότι ο πόνος, η απελπισία, ο φόβος και η εξαθλίωση, όπως αποτυπώνονται στα πρόσωπα των προσφύγων, δεν έχουν σύνορα, χρόνο, φυλή ή χρώμα.

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1690,5405/extras/tools-application/library.html>

4. Με το πρόγραμμα του movie maker δημιουργήστε το δικό σας video με θέμα τους πρόσφυγες και επιλέξτε όποιο τραγούδι ή μουσικό κομμάτι θεωρείτε κατάλληλο για να το επενδύσετε.

Παρατήρηση: Κάθε ομάδα είναι ελεύθερη να επιλέξει όποια δραστηριότητα από τις **2-3-4** θέλει.

5. Ανεβάστε τα έργα σας στο blog του σχολείου σας στις 21 Μαρτίου (παγκόσμια ημέρα κατά του ρατσισμού) ή στις 20 Ιουνίου (παγκόσμια ημέρα προσφύγων)

ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1. Στα πλαίσια του πολιτιστικού προγράμματος «**Κινηματογράφος και λογοτεχνία**» του μουσείου κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης που ανέλαβε η διδάσκουσα με το τμήμα της Β' Γυμνασίου στο οποίο και εφαρμόζεται το συγκεκριμένο σενάριο, οι μαθητές καλούνται να μεταγράψουν το διήγημα σε κινηματογραφικό σενάριο, να σκηνοθετήσουν, να υποδυθούν ήρωες, και να επιλέξουν μουσική για να οπτικοποιήσουν το διήγημα με τη βοήθεια και την καθοδήγηση των ανθρώπων του μουσείου. Δίνεται έτσι η δυνατότητα στους μαθητές να αντιληφθούν στην πράξη πώς ένα λογοτεχνικό έργο μπορεί ν' αποτελέσει υλικό ή έμπνευση για τη δημιουργία ενός άλλου έργου τέχνης, όπως μιας κινηματογραφικής ταινίας και πώς την ίδια ιστορία μπορεί να την αφηγηθεί κανείς με άλλα σημειωτικά μέσα.

2. **Θεσσαλονίκη** : πόλη προσφύγων

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

<http://ebooks.edu.gr/2013/allcourses.php>

<http://www.google.com/earth/index.html>

<http://users.otenet.gr/~eiyapoe/info4palin.htm>

(ΕΙΥΑΠΟΕ- Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής Αποκατάστασης Απόδημων Παλινοστούντων Ομογενών Ελλήνων)

<http://www.mighealth.net/el/index.php/%CE%A0%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%82> (Παλινοστούντες)

<http://www.istoria.gr/may04/content04.htm> (επιχείρηση «Χρυσόμαλλο δέρας», η απομάκρυνση ελλήνων προσφύγων από τη Γεωργία με τη συνδρομή του ελληνικού κράτους)

<http://folders.skai.gr/main/theme?locale=el&id=351> (εκπομπή «Νέοι Φάκελοι» του ΣΚΑΙ για την επιχείρηση «Χρυσόμαλλο Δέρας»)

<http://www.hri.org/forum/diaspora/diaspora/kommoun.html> (άρθρο του ιστορικού Βλάσση Αγτζίδη για τους έλληνες πολιτικούς πρόσφυγες)

<http://users.sch.gr/mikrasia/> (Ελλάδα 1922: Μια «κιβωτός προσφύγων»)

<http://www.unhcr.gr/prostasia.html> (Υπατη Αρμοσσία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες)

<http://www.ggae.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=RESOURCE&crest=26&cnode=70> (Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού)

<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή του σεναρίου έδειξε ότι οι μαθητές ανταποκρίνονται θετικά τόσο στην ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας όσο και στη διερευνητική- ανακαλυπτική προσέγγιση της γνώσης, που οι ΤΠΕ τους προσφέρουν ως δυνατότητα. Ο συνδυασμός της βιωματικής και ανακαλυπτικής μάθησης ανανεώνει το ενδιαφέρον των μαθητών για το μάθημα της λογοτεχνίας και διαμορφώνει ευαισθητοποιημένους και ενεργούς δέκτες της σύγχρονης πραγματικότητας.

Όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ στην εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου διαπιστώθηκε ότι αναλώθηκε χρόνος στη διδασκαλία των ψηφιακών εργαλείων , που απαιτούσε το σενάριο με αποτέλεσμα αυτό να λειτουργήσει σε βάρος της επίτευξης των στόχων του κλασικού γραμματισμού. Σ' αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητη η αρωγή του καθηγητή πληροφορικής προκειμένου ο φιλόλογος να επικεντρωθεί στην υποστήριξη και διασάφιση τόσο των στόχων της χρήσης αυτών των εργαλείων όσο και των υπολοίπων στόχων του σεναρίου.